

Instrukce NM 4 č. /2016

ke sjednocení postupu při podávání podnětů při zjištění neobyvatelnosti prostoru
v rámci dávek na bydlení

Určeno pro: Úřad práce ČR

Účinnost od: 2017

Vypracoval: Odbor 44

Č. j.: 2016/-44

Počet stran:

Zpracovatel: Mgr. Kateřina Jirková – ředitelka odboru nepojistných sociálních
a rodinných dávek

Dne: . 2016

Schválil: JUDr. Jiří Vaňásek – náměstek pro řízení sekce zaměstnanosti
a nepojistných sociálních dávek

Dne: . 2016

Tato instrukce je vydávána na základě dvou obdobných úkolů, které vyplývají ze dvou usnesení vlády ČR č. 669 a č. 670 ze dne 27. července 2016. Jde o úkol: „Zajistit metodické podklady pro provádění místního šetření, včetně stanovení podmínek pro obyvatelnost či neobyvatelnost bytu z pohledu podávání podnětů kompetentním orgánům a koordinaci postupů.“

Za účelem plnění tohoto úkolu a sjednocení postupu Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) v této věci byly Ministerstvem práce a sociálních věcí osloveny ostatní resorty se žádostí o podklady, které měly obsahovat informace využitelné pro ÚP ČR při

provádění místního šetření. Přesněji mělo jít o praktické informace o skutečnostech, s jakým konkrétním problémem a na jakou kompetentní instituci se může ÚP ČR obrátit v případě, že má pochyby o obyvatelnosti prostoru, který užívá k bydlení žadatel nebo příjemce dávek na bydlení.

Jelikož postup pro účely zjištění, zda se jedná o nebytový prostor, a to ubytovací zařízení, stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci, kterou užívá vlastník, a jiný než obytný prostor, již v praxi (viz článek III. této instrukce) funguje, je hlavním cílem této instrukce sjednotit postup ÚP ČR v případech, kdy v rámci místního nebo sociálního šetření nebo na základě jiného podnětu ÚP ČR zjistí, že žadatel nebo příjemce dávek na bydlení užívá byt, který vykazuje určité známky neobyvatelnosti. Je nutné ale upozornit, že skutečnost, kdy se byt bude jevit jako nevhodný k bydlení, nemá přímý vliv na nárok a výši dávky. Vliv na nárok a výši dávky by tato zjištěná skutečnost měla pouze v případě, pokud by byt formálně (tzn. na základě určitého dokumentu) přestal plnit definici bytu (viz článek II. této instrukce) a zároveň by nesplňoval základní technické požadavky na stavby pro bydlení pro jiný než obytný prostor (viz článek III. této instrukce).

Článek I.

Úvod

Stát je veřejností v mnoha ohledech kritizován za údajné neúčelné poskytování dávek na bydlení. Kritika se dotýká jak vysokých nákladů, které jsou pro tyto účely vynakládány ze státního rozpočtu, tak i skutečnosti, že se ze státního rozpočtu obohacují pronajímatelé nemovitostí, kteří pronajímají nevhodné bydlení, ať už se jedná o byty nebo nebytové prostory. Je zřejmé, že problém nevyhovující (rozporované) kvality bytového i nebytového prostoru, který je nabízen k dlouhodobému bydlení, přesahuje věcnou kompetenci ÚP ČR. Proto je potřeba nasměrovat zaměstnance ÚP ČR, kteří vyplácejí dávky na bydlení, na instituce, kam se mají obrátit s podnětem o prošetření, zda se jedná o obyvatelný či neobyvatelný prostor, který aktuálně slouží k bydlení.

Článek II.

Byt

Možnost poskytnout dávku osobě bydlící v bytě je řešena jak v systému pomoci v hmotné nouzi doplatkem na bydlení, tak i v systému státní sociální podpory příspěvkem na bydlení.

Podle ZPHN a zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů se bytem rozumí „*soubor místností nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují*

požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt“.

Jestliže ÚP ČR bude mít podezření, že osoba, která žádá nebo je příjemcem dávek na bydlení, užívá byt, který vykazuje určité známky neobyvatelnosti nebo obdobných jevů, je nutné dát podněty k výkonu dozoru za účelem ověření hygienických, požárních a stavebně-technických požadavků bytu následujícím orgánům v těchto situacích:

1. Krajská hygienická stanice

- ✓ Pokud by se jednalo o nepříznivé účinky hluku.
- ✓ Pokud by mohly vzniknout a šířit se infekční onemocnění.
- ✓ Rovněž je v kompetenci krajské hygienické stanice zahrnuta ochrana životních a pracovních podmínek před původci a přenašeči infekčních onemocnění, škodlivými a epidemiologicky významnými členovci, hlodavci a dalšími živočichy (ochranná dezinfekce, dezinsekce a deratizace).

2. Hasičský záchranný sbor

- ✓ Pokud by se jednalo o provedení opatření nutných ke zdolání požáru, nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací. Záchrannými pracemi se rozumí činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.
- ✓ Mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.
- ✓ Pokud by bylo důvodné podezření, že je ohrožen život nebo je vážně ohroženo zdraví člověka nebo hrozí škoda na majetku, která by mohla přesáhnout částku 50 000 Kč.

3. Stavební úřad

- ✓ Pokud by stav stavby nebo její užívání ohrožoval bezpečnost nebo život a zdraví osob nebo zvířat (např. pokud by se jednalo o závady narušující mechanickou odolnost nebo stabilitu stavby).

Článek III. Nebytové prostory

Možnost poskytnout dávku osobě užívající nebytový prostor je řešena pouze v systému pomoci v hmotné nouzi doplatkem na bydlení. V tomto systému jsou upraveny tři typy nebytových prostorů, a to ubytovací zařízení, stavba pro individuální či rodinnou rekreaci, kterou užívá vlastník, a jiný než obytný prostor. Pro zjištění, o jaký typ nebytového prostoru se jedná, aby do takového prostoru mohla být vyplacena dávka, se je potřeba obrátit na následující orgány:

1. Krajská hygienická stanice

Jestliže ÚP ČR zjistí, že nemovitost, do které osoba žádá o doplatek na bydlení, je prohlašována za ubytovací zařízení, je ÚP ČR povinen požádat příslušnou krajskou hygienickou stanici o stanovisko, zda se podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“), jedná o takové zařízení.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPHN“) definuje ubytovací zařízení (§ 33a odst. 3 ZPHN) podle § 21a zákona o ochraně veřejného zdraví následovně:

- musí se jednat o zařízení, které provozuje osoba provozující živnost ubytovací služby,
- zároveň je v tomto zařízení ubytování poskytováno na dobu delší než dva měsíce v období šesti měsíců po sobě jdoucích
- a zároveň má toto zařízení krajskou hygienickou stanicí schváleno provozní řád¹.

Dále je podle ZPHN ÚP ČR povinen požádat v tomto případě obec o souhlas nebo nesouhlas s poskytnutím doplatku na bydlení osobě, která užívá ubytovací zařízení v katastru té konkrétní obce. I když se toto vyjádření obce považuje za nezávazné, je jedním z významných podkladů pro účely hodnocení nároku na doplatek na bydlení, zda se jedná nebo nejedná o případ hodný zvláštního zřetele².

2. Stavební úřad

¹ V provozním řádu musí být uveden počet a plocha ubytovacích jednotek včetně nejvyššího počtu ubytovaných fyzických osob, vybavení ubytovacích jednotek záchodem, sprchou, umývárnou a prostorem pro vaření nebo ohřev jídla, způsob vytápění ubytovacích jednotek a teplotu vnitřního vzduchu v otopném období, jakož i způsob zajištění tekoucí pitné a teplé vody v ubytovacích jednotkách.

² Postup hodnocení případu hodného zvláštního zřetele je upraven v Normativní instrukci č. 10/2016.

Kontrolu, zda stavba pro individuální či rodinnou rekreaci, kterou užívá vlastník, a jiný než obytný prostor splňují požadavky dané ZPHN provádí na žádost ÚP ČR obecný stavební úřad. Jestliže ÚP ČR tedy zjistí, že nemovitost, do které osoba žádá o doplatek na bydlení, je prohlašována za stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci (u vlastníka) nebo za jiný než obytný prostor, je ÚP ČR povinen požádat příslušný stavební úřad o vyjádření, zda tento prostor splňuje základní technické požadavky na stavby pro bydlení.

a) ZPHN umožňuje za byt považovat i soubor místností, které tvoří stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci, nebo samostatnou místnost, která tvoří stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci, pokud jsou ale tyto stavby užívány vlastníkem k trvalému bydlení (§ 33a odst. 4). Zároveň musí tyto stavby splňovat základní technické požadavky na stavby pro bydlení podle § 33b odst. 1 ZPHN³.

b) Podle ZPHN může ÚP ČR v případech hodných zvláštního zřetele² určit, že za vlastníka nebo jinou osobu užívající byt považuje i vlastníka nebo osobu užívající na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, za účelem bydlení jiný než obytný prostor, za předpokladu, že uvedený prostor splňuje základní technické požadavky na stavby pro bydlení podle § 33b odst. 1⁴.

JUDr. Jiří Vaňásek

náměstek ministryně sekce zaměstnanosti
a nepojistných sociálních dávek

³ Musí mít povahu samostatně vymezeného uzamykatelného prostoru s minimálně jednou pobytovou místností, který svou polohou, velikostí a stavebním uspořádáním splňuje dále uvedené požadavky k tomu, aby se v něm zdržovaly a bydlely osoby, a neomezený přístup k pitné vodě. Dále musí splňovat podmínky § 3 písm. i), § 8, § 11, § 38 a § 40 odst. 2 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění vyhlášky č. 20/2012 Sb., přiměřeně s tím, že tato stavba musí mít záchod.

⁴ Musí mít povahu samostatně vymezeného uzamykatelného prostoru s minimálně jednou pobytovou místností, který svou polohou, velikostí a stavebním uspořádáním splňuje dále uvedené požadavky k tomu, aby se v něm zdržovaly a bydlely osoby, a neomezený přístup k pitné vodě. Dále musí splňovat přiměřeně podmínky § 3 písm. i), § 8, § 10 odst. 5 a 6, § 11, § 38, § 44 odst. 1 písm. a) a § 44 odst. 1 věty druhé 2 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění vyhlášky č. 20/2012 Sb.